

Lachgas en andere vluchtige stoffen. De meest gestelde vragen

de druglijn

V.U.: Paul Van Deun, Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs,
VAD, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel - maart 2018 - D/2018/6030/18
De DrugLijn is een initiatief van VAD – VAD wordt gefinancierd door de Vlaamse overheid. De DrugLijn financieel steunen kan op rekeningnummer BE52 433 1078042 09. Vanaf € 40 ontvang je een fiscaal attest.
concept Today - druk www.epo.be

‘Vluchtige snuifmiddelen’ is een verzamelnaam. De term slaat op stoffen die een roes opwekken wanneer je ze inademt. Meestal zijn het chemische stoffen. Het kan gaan over lijmen, verven, gassen, verdunners, ontvlekkers, brandstoffen, sprays, en nog veel meer. De kans is dus groot dat je er sommige van gewoon in huis hebt. Toch kan ook dit soort ‘snuiven’ erg gevaarlijk zijn. Een snuifmiddel dat de laatste tijd vaker in de aandacht staat, is lachgas.

Deze folder geeft het antwoord op een aantal veelgestelde vragen.

Wat zijn vluchtige snuifmiddelen?

De dampen van nogal wat industriële of huishoudelijke producten kunnen een roes veroorzaken. Veel van die stoffen komen voor als een gas, of als een vloeistof die verdampt zodra de verpakking opengaat. Vaak hebben ze een sterke, chemische geur.

Ze zitten in heel uiteenlopende verpakkingen. Dat kan een flesje (bijvoorbeeld verdunner, ether, nagellakremover), pot (bv. verf), tube (bv. lijm), spuitbus (bv. aanstekergas, deodorant), capsule (bv. lachgas) of gasfles (bv. butaangas) zijn.

Het misbruik van vluchtige snuifmiddelen bestaat al meer dan honderd jaar. Meestal komt en gaat de populariteit van bepaalde stoffen met de tijd. Het inademen van lachgas bijvoorbeeld is helemaal niet nieuw, maar duikt de laatste jaren weer meer op.

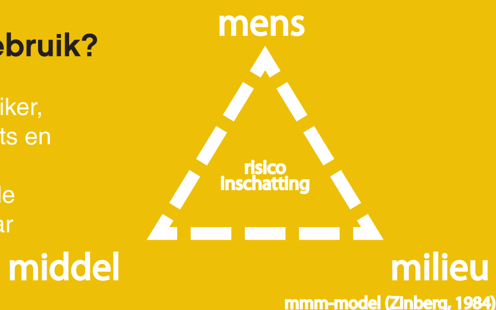
Hoe worden ze gebruikt?

De naam ‘vluchtige snuifmiddelen’ is misleidend. Dit soort stoffen wordt niet zozeer opgesnoven, maar wel ingeademd via de mond of neus.

- Vaak worden ze zo uit de verpakking gebruikt. De dampen uit het flesje of potje worden ingeademd. Sprays, aanstekers of spuitbussen worden op de mond of neus gericht.
- Lijmen of andere minder vloeibare stoffen kunnen op de hand of op een oppervlak gegoten worden. De gebruiker ademt dan de dampen in.
- Meer vloeibare stoffen worden wel eens op een doek, vod of prop watten gegoten. Die wordt dan voor de mond of neus gehouden.
- Soms wordt het product (rechtstreeks of op een stuk stof) in een plastieken zak gestopt. Die zak wordt dan rond mond en neus gehouden, een beetje zoals een mondmasker.

Wat kan er fout gaan bij het gebruik?

De risico's verschillen naargelang de gebruiker, de manier waarop, de hoeveelheid, de plaats en het moment van het gebruik.
De drug (middel), de gebruiker (mens) en de omstandigheden (milieu) beïnvloeden elkaar en bepalen de risico's.

Vluchtige snuifmiddelen zijn vooral gevaarlijk op het moment van het gebruik zelf. Zowel het effect (de roes) als de manier van gebruiken, kan iemand in problemen brengen. Helaas kunnen ongevallen door vluchtige snuifmiddelen zelfs fataal uitdraaien. Een typisch fenomeen is het zogeheten SSD-syndroom. Dat staat voor Sudden Sniffing Death. Het verwijst naar plotse hartritmestoornissen die dodelijk kunnen aflopen.

Het combineren met andere verdovende stoffen zoals slaap- en kalmeringsmiddelen, alcohol of GHB is zeer gevaarlijk. Het vergroot de kans op problemen aanzienlijk.

Problemen met longen en verstikking

Te veel of te snel na elkaar snuifmiddelen inademen, kan ervoor zorgen dat de hersenen te weinig zuurstof krijgen. Sommige stoffen kunnen de hersenen zodanig verdoven dat ze geen signaal meer geven om te ademen. Sommige stoffen kunnen ook voor problemen met de luchtpijp en longen zelf zorgen. Ademhalingsproblemen en zuurstofgebrek kunnen tot bewusteloosheid en coma leiden. Dat kan zelfs dodelijk aflopen.

Sommige vluchtige stoffen kunnen je doen braken. Wie dan te sterk verdoofd is om de keel vrij te maken, loopt de kans om te stikken. Ook bij het inademen in een plastic zak kan men bewusteloos raken en verstikken.

Verwonding en ongevallen

Door het snuiven wordt men duizelig, reageert men trager en kan men evenwichtsproblemen krijgen. Wie op zo'n moment bijvoorbeeld zijn hoofd stoot, kan zich lelijk verwonden. Zeker in de buurt van vuur, bij open water of op hoogtes is het uitkijken voor ongevallen.

Brand- of vrieswonden

Nogal wat vluchtige stoffen zijn ontvlambaar of kunnen ontploffen. Brandwonden aan de handen en het gezicht zijn typisch. Gebruik in de buurt van een vlam, bijvoorbeeld door een sigaret, is dus erg gevaarlijk. Een spuitbus of gasfles waaruit ingeademd wordt, kan ijskoud worden. Het koude gas kan de lippen, mond, keel en longen bevriezen.

Roekeloosheid en agressie

De roes kan doorslaan in ronduit roekeloos en bizar gedrag. Gebruikers kunnen buiten zichzelf raken. Of dingen horen of zien die er eigenlijk niet zijn. Uit verwarring, angst en opwinding kan een gebruiker agressief of vernielzuchtig reageren.

En bij langdurig gebruik?

Het komt niet vaak voor dat iemand vluchtige snuifmiddelen lange tijd of jarenlang gebruikt. Gebeurt het toch, dan kan het veel schade aanrichten. Veel van dit soort stoffen zijn giftig of kankerverwekkend.

Vluchtige snuifmiddelen kunnen op den duur het zenuwstelsel en tal van organen aantasten. Zo kan lever- en nierschade ontstaan. Er is ook risico op bloedarmoede, leukemie of beschadiging van het beenmerg. Men kan last krijgen van tintelingen of verlammingsverschijnselen in armen en benen. Ook gehoor-, slik-, spraak- en ademhalingsproblemen komen voor. De spieren kunnen schade oplopen. En in iemands gedrag kunnen na verloop van tijd allerlei veranderingen optreden (wispelturig, verward, depressief, …).

Ook OPS ('Organisch Psychosyndroom door Solventen') komt voor. Dat is eigenlijk een beroepsziekte, ook bekend als 'de schildersziekte'. Ze wordt veroorzaakt door langdurige blootstelling aan verdunningsmiddelen, verven, lijmen of vernis. OPS slaat op een reeks van klachten door onherstelbare schade aan de hersenen en het zenuwstelsel. Dat gaat van aanhoudende vermoeidheid, over concentratie- en geheugenproblemen, over veranderingen in gedrag of op emotioneel vlak, tot vroegtijdige dementie.

Risico's bij zwangerschap en borstvoeding

Zuurstofgebrek en schommelingen in de hartslag en bloeddruk zijn tijdens de zwangerschap erg gevaarlijk. Sommige stoffen kunnen ook rechtstreeks op de baby inwerken. Tijdens de borstvoeding komen schadelijke stoffen in de moedermelk terecht.

Zijn ze verslavend?

Niet zoveel gebruikers raken echt verslaafd. Het komt wel voor dat men op het moment zelf geen maat kan houden of moeilijk kan stoppen.

Wie steeds vaker naar de roes verlangt of die roes steeds meer opzoekt, kan er geestelijk afhankelijk van raken. Bij langdurig dagelijks gebruik kan ook tolerantie of gewenning ontstaan. Men moet dan steeds meer opsnuiven om nog eenzelfde effect te voelen.

Lachgas

Wat?

Lachgas (N_2O) is het vluchtig snuifmiddel dat de voorbije jaren het vaakst in de aandacht staat. Er wordt vooral door jonge pubers mee geëxperimenteerd. Ook jongvolwassen gebruiken het wel eens tijdens het uitgaan of bij evenementen in open lucht.

Lachgas wordt al meer dan 200 jaar gebruikt. Het was lange tijd bekend als verdovingsmiddel bij operaties. Vandaag wordt het ook in de voedingsindustrie gebruikt. Het zit bijvoorbeeld in de patronen voor slagroomspuiten, gewoon te koop in de supermarkt.

Hoe gebruikt?

Meestal wordt een lachgaspatroon eerst leeggelaten in een ballon. Al dan niet met een ‘cracker’, een apparaatje dat een gat in het patroon prikt.
Eens de ballon gevuld, wordt het gas gebruikt door een aantal keren van de ballon in en uit te ademen.

Effecten en risico’s?

De roes ontstaat zo goed als onmiddellijk. Men voelt zich licht in het hoofd, wat slap, duizelig en verward. Veel gebruikers krijgen lach- of giechelbuien. Men kan kleurrijke hallucinaties zien en gerinkel of een ander geluid horen dat er in werkelijkheid niet is. Na een paar minuten is de roes voorbij. Wie meer gebruikt of telkens bijgebruikt kan sterker verdoofd raken.

Problemen door lachgas hebben te maken met zuurstofgebrek, en met de verdoving van de hersenen. Duizeligheid, hoofdpijn, verwardheid, misselijkheid, gevoelloosheid, tintelingen en flauwvallen zijn de meest voorkomende. Uiteraard is er ook een risico op hart- of ademhalingsproblemen, met mogelijks bewusteloosheid, coma of erger tot gevolg.

Als lachgas rechtstreeks van een gasfles of patroon ingeademd wordt, kan dat de lippen, mond of longen bevriezen. Via lachgaspatronen kunnen op den duur steeds meer schadelijke metaaldeeltjes in de longen terechtkomen.

Wie verkouden is en lachgas gebruikt, kan een zodanige druk op de trommelvliezen krijgen dat er gehoorschade ontstaat.

Langdurig gebruik van lachgas kan een tekort aan vitamine B12 veroorzaken.
Zo kunnen bloedarmoede en problemen aan het zenuwstelsel ontstaan.

Wat doen vluchtige snuifmiddelen?

De effecten verschillen van stof tot stof. Ze werken rechtstreeks in op de hersenen of ze veroorzaken een zuurstofgebrek in de hersenen. Zo hebben ze onder meer effect op het denken, bewegen, zien en horen.

Ook de dosis speelt een rol. Wie zo'n stof gebruikt voor zijn werk, en daarbij de dampen inademt, zal niet meteen iets voelen. Een echte roes ontstaat pas na het doelbewust inademen van een grotere hoeveelheid.

De effecten

Je kan de roes vergelijken met die van alcohol. Een beetje alcohol drinken, zorgt voor een uitgelaten en ontremd gevoel. Hetzelfde gebeurt bij vluchtige stoffen.
Men kan duizelig worden en lachbuien krijgen. Het besef van tijd en plaats kan verstoord geraken.

Bij een grotere hoeveelheid wordt de verdoving sterker. Concentreren en snel reageren wordt moeilijker. De ademhaling, hartslag en bloeddruk kunnen verstoord raken. Men wordt sloom, beweegt moeizamer of kan nog amper op de benen staan. Er kunnen zelfs verlammingsverschijnselen ontstaan en men kan bewusteloos raken.

Snelle werking

Vluchtige stoffen werken heel snel. Via de longen komen ze bijna onmiddellijk in het bloed terecht. Zo raken ze snel bij de hersenen. Ook zuurstofgebrek laat zich snel voelen. Afhankelijk van de gebruikte stof kan de roes een paar minuten tot een half uur duren.

Door het korte effect zijn vluchtige snuifmiddelen meestal gemakkelijk te doseren. Maar tegelijk kan het korte effect iemand in de verleiding brengen om keer op keer een nieuwe dosis te gebruiken. Dat maakt de risico's groter.

Eens uitgewerkt, kan men zich nog een paar uur wat versuft voelen. Soms ontstaat een katergevoel met barstende hoofdpijn.

Wat als iemand gebruikt?

Gebruikers van vluchtige snuifmiddelen zijn gemiddeld jonger dan die van andere drugs. Omdat dit soort stoffen gewoon in de winkel verkocht worden, zijn ze voor erg jonge gebruikers toegankelijker dan tabak, alcohol, of cannabis. Vaak gebruiken ze uit experimenteerdrang. Dat is typisch voor de leeftijd. Net zoals groepsdruk, elkaar aanmoedigen of uitdagen. Ook social media en online filmpjes kunnen aanzetten tot gebruik.

Als er aanwijzingen zijn dat iemand met lachgas of andere vluchtige stoffen in contact komt, ga dan in gesprek. Praat over de risico's. Laat horrorverhalen achterwege. Focus op wat er 'hier en nu' kan fout gaan. Jongeren denken nu eenmaal niet op lange termijn. Speelt een sterke experimenteerdrang of groepsdruk mee? Ga daar zeker op in. Help de jongere om een eigen mening te vormen. Maak duidelijke afspraken, volg die op en heb oog voor hoe het met de jongere zelf gaat.

Is iemand onder invloed, denk dan vooral aan diens veiligheid. Breng de gebruiker naar een rustige plaats in open lucht. Bel het Antigifcentrum via 070 245 245 of het noodnummer 112 voor raad over wat er verder best gebeurt.

Meer info, hulp of advies?

Blijf je na het lezen nog met vragen zitten? Ben je bezorgd om iemand? Of maak je je zorgen om je eigen gebruik? Blijf niet met je vragen zitten. De DrugLijn is er voor al je vragen over drank, drugs, pillen, gamen en gokken. En uiteraard ook over vluchtige snuifmiddelen.

Voor informatie, een eerste advies of voor adressen voor hulp en preventie.
Anoniem, zonder taboe, zonder oordeel.

Contacteer De DrugLijn

Bel 078 15 10 20
- ma-vr: 10-20 u. (niet op feestdagen)
- vanaf een vast toestel bel je aan voordeeltarief

Neem contact via www.druglijn.be
- stel je vraag via mail, Skype of chat
- je krijgt steeds een persoonlijk antwoord

